

Цюпак І.М. Трудове виховання у дошкільних закладах Херсонщини: практичний аспект (II пол. XX ст.) [Текст] / І.М. Цюпак // Проблеми і перспективи розвитку педагогічних та психологічних наук в Україні: Матеріали дистанційної науково-практичної конференції (м. Харків, 18 серпня 2012 року). – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2012. – С. 54-56.

Цюпак Ірина Миколаївна

**ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
ХЕРСОНЩИНИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ (II пол. XX ст.)**

Вирішення проблем дошкільної освіти потребує розвитку нових концепцій, впровадження нових методик, створення яких передбачає ґрунтовний аналіз та переосмислення теоретико-методичної спадщини, бо саме історичний досвід становлення і розвитку дошкільного виховання – це скарбниця корисних педагогічних ідей.

Освітньо-виховна робота у дитячих дошкільних закладах усіх типів проводилася відповідно до єдиної стандартизованої програми. Це передбачало відсутність будь-якої розбіжностей у реалізації на практиці її вимог. Однак особливість підпорядкування дитячих садків відомчого типу, тобто їх прикріплення до відповідних підприємств, організацій, колгоспів і радгоспів, створювало особливі умови для організації трудового виховання дітей [3, с. 149].

Розглянемо досвід роботи з трудового виховання та ознайомлення дітей з працею батьків у відомчих дошкільних закладах Херсонщини різних галузей виробництва. Різноманітність професій зосереджених у Херсонській області позитивно сприяє вихованню поваги й ознайомлення дітей з професією дорослих. Ознайомлення з професіями, які характерні для харчової промисловості, сільськогосподарського машинобудування, суднобудування і сільського господарства, мало більш широкий спектр взаємодії дитини з різними видами виробництва.

Вихователька дитячого садка колгоспу ім. Леніна Нововоронцовського району Херсонської області Криворученко Н.І. (1972 р.) з метою виховання у дошкільнят працьовитості широко використовувала ознайомлення їх з працею дорослих, пояснення значення праці в житті людини, що сприяє навчанню цінити

й поважати її результати. Вихователь зазначає, що у праці формується особистість дитини, виховується почуття колективізму [4].

Вихователь Криворученко Н.І. зазначає, що не всі діти мали чітку уявлення про працю колгоспників, про її значення. Тому вона систематично проводила екскурсії на різні об'єкти колгоспного виробництва, ознайомлюючи дошкільнят з працею дорослих у полі, саду, на тваринницьких фермах і будівництві. В результаті поглибилися знання дітей про професію і працю хлібороба, механізатора, тваринників, вони на власні очі побачили, як багато у колгоспі різних машин і механізмів, що полегшують вирощування і збирання врожаю, догляд за тваринами тощо. Жваві враження дітей від побаченого відображалися у розповідях, які вихователь намагалася спрямувати так, щоб найповніше розкрилося перед дітьми суспільне значення праці їхніх батьків [4].

Крім екскурсій, спостережень, бесід, проводилося читання художніх творів, через які поступово вихователь підводила дітей до висновку, що все, чим ми користуємося в житті, створене людською працею і тому треба з повагою ставитися до людей, до результатів їхньої праці [4].

Директор Херсонського дошкільного дитячого будинку Чекаліна Т. (1974 р.) зазначає: "Щоб утвердити у свідомості дитини народні погляди на працю, ми змалку виховуємо у них звичку працювати" [8]. Перед вихователями стоїть важливе завдання – вміло ознайомити з навколишнім життям, якомога наблизити умови дитячого будинку до домашніх умов, прищеплювати вихованцям трудові навички, розвивати ініціативу, творчість, самостійність у виконанні трудових доручень.

Вихованці дитячого будинку здійснювали «подорожі у світ праці», відвідуючи головні підприємства рідного міста. Незабутнє враження залишилося після екскурсії дітей підготовчої групи на Херсонський ордена Леніна бавовняний комбінат, проведена вихователькою Н. К. Єфімовою. У просторих і світлих цехах широкі білі стрічки на дитячих очах перетворювалися у різнобарвні яскраві тканини на плаття, сорочки, сарафани. Екскурсія збагатила знання дошкільнят, вони жваво розповідали про працю ткаць. Вони спостерігають, як виготовляються

скляні вироби на склозаводі, цукерки на кондитерській фабриці (задоволено знімають першу пробу цієї смачної продукції), як шиється різноманітне взуття на взуттєвій фабриці, відвідують пекарню, молокозавод тощо. Значення таких екскурсій важко переоцінити. Вони сприяють загальному розвитку дітей, збагачують їхні уявлення про навколишній світ, життя і працю людей, знайомлять з різними галузями виробництва. Чекаліна Т. наголошує про важливість ознайомлення з різноманітними професіями: "Коли діти стануть дорослими, вони підуть працювати на заводи і фабрики, на ферми і в бригади, будуть токарями й орачами, доярками і швеями, агрономами і садоводами. І треба, щоб уже в ранньому віці малята відчули красу простої праці [8]. Зважаючи на те, що у сучасному економічно і технічно розвиненому суспільстві різноманітність "простої праці" збільшилась ці слова залишаються актуальними й сьогодні.

Про виховну роботу у дитячому садку "Золотий ключик" колгоспу ім. Кірова Скадовського району (1982 р.), розповідає голова колгоспу Л.О.Давиденко: "дітей привчають трудитися змалку — доглядають свої діляночки, сад, навіть у сівозмінах розбираються. Полюбляють вони трудові десанти,— це коли вивозимо старшеньких на сад-город Катлахай, ото вже роздолля! І урок природознавства, і урок праці: салат, перець, баклажани, петрушка, томати, черешня, вишні, яблука, груші... На цілий рік вистачає спогадів і розмов. І, звичайно ж, цілорічно до столу дошкільнят — компоти, соки, сухофрукти із свого власного консервного заводу"[6].

Про спільну роботу дошкільний заклад – сім'я – громадськість розповідає завідувача дитячим садком "Буратіно" заводу ім. Петровського м. Херсон О.А.Малозінова: "Малюки з "Буратіно", як і всі інші діти, охоче грають у космонавтів та лікарів. Утім, вони добре обізнані і з суто робітничими професіями. Діти постійно бувають на заводських святах, вітають власними, хоч і недосконалими, але щирими віршами передовиків, добре знають своїх шефів — робітників ремонтно-механічного та складального цехів. Казкова і навдивовижу добра сова, що притулилась серед горщиків з квітами,— подарунок шефів" [1].

Завідуюча дошкільним закладом "Сонечко" колгоспу ім. Кірова Білозерського району Херсонської області Курдибайло Н. розповідає про те, що діти у садку знають про економічний стан колгоспу, про високі виробничі показники, результати умілого господарювання. Цікаві й повчальні зустрічі з головою колгоспу Д.К.Моторним, передовими колгоспниками організовувалися в дошкільному закладі, запрошували їх на свята, тематичні заняття, розваги. Спілкування з ветеранами війни і праці, славними трудівниками — трактористом М.І.Третьяком, доярками В.Я.Захаревич, К.Й.Козуб та іншими полишало в дітей яскраві незабутні враження, справляло неоціненний виховний вплив [5].

Звертаючись до досвіду роботи вихователя ясла-садка "Сонечко" (сmt Каланчак, 1988 р.) Гнибіди Г.Є. перед нами постає педагогічне надбання пов'язане з об'єднанням роботи вихователя і батьків направлене на виховання у дитини працелюбності, бережливості, охайності, на розвиток уміння помітити безладдя і усунути його з власної ініціативи. Готуючись до бесіди з батьками Гнибіда Г.Є. враховує вік, їх батьківський досвід, індивідуальні особливості, конкретну ситуацію і навіть настрої, з одними використовує побічні прийоми, іншим радить, третім – рекомендує, до четвертих – вимоглива і принципова. У своїй роботі з батьками наголошує на важливості й спільності взаємодії вихователя і батьків у навчанні дитини культурі спілкування [7].

З розповіді кореспондента Василенко В. про дитячий комбінат № 6 "Червоні вітрила" Херсонського морського порту: "У групі найменшеньких – зосереджене сопіння, діти нас навіть не помітили. Вони вчаться в'язати прості морські вузли, а хто вже вміє – пробує розв'язувати. Пізніше були морські ігри. Пішли у хід човни з веслами, автотранспортувач, макети автомашин, дерев'яні фортеці — нема межі дитячій фантазії. Ніхто не гримав, не шарпав, не зупиняв, бігали, стрибали, змагалися в силі й кмітливості" [2].

Трудове виховання дошкільників на прикладі діяльності підприємств, господарств створювало сприятливі умови для становлення всебічно розвиненої особистості, формуванні моральних рис, а саме працьовитості, відповідальності,

витривалості, гордості за своїх батьків, родичів які трудилися на користь суспільства для підняття соціально-економічного рівня своєї країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаренко О. Ключ від країни Буратіно (стаття)/ О.Бондаренко// Дошкільне виховання. – 1983. – №2. – С. 25.
2. Василенко В. "От і вір". Дошкільне виховання (стаття)/ В.Василенко// Надніпрянська правда. – 1988. – 13 вересня.
3. Дітковська С.О. Розвиток відомчих дошкільних закладів у Донбасі в кінці 50-х – початку 90-х років : дис... канд. пед. наук: 13.00.01. – К.: 2004. – 185с.
4. Криворученко Н.І. Ознайомлення дітей з працею дорослих (стаття)/ Н.І. Криворученко// Дошкільне виховання. – 1972. – №9. – С.30-34.
5. Курдибайло Н. Будуть на землі господарями (Досвід)/ Н.Курдибайло// Дошкільне виховання. – 1986. – №2. – С. 14-15.
6. Смехова В. В степу під Херсоном (стаття)/ В.Смехова// Дошкільне виховання. – 1982. - №2. – С. 22-23.
7. Філіпенко Н. Мистецтво спілкування (Досвід роботи вихователя ясел-садка "Сонечко" Галини Єгорівни Гнибіді)/ Н.Філіпенко// Укрводбудівець. – 1988. – 31 грудня
8. Чекаліна Т. Ідеї В. О. Сухомлинського про працю в роботі дитячого будинку (досвід)/ Т.Чекаліна// Дошкільне виховання. - 1974. - № 12.- С.23-26.